

Förslag till förordning om statligt lån till arrangörer av paketresor till följd av spridningen av sjukdomen covid-19

Remissvar till Näringsdepartementet 2020-12-11

Kammarkollegiet lämnar följande synpunkter på förslag till förordning om statligt lån till arrangörer av paketresor till följd av spridningen av sjukdomen covid-19. Synpunkterna följer i allt väsentligt förordningens disposition och innehåll, men koncentreras inledningsvis till 9 § och 11 §.

I inbjudan att lämna remissvar framgår att de statliga lånen ska möjliggöra återbetalning till resenärer från researrangörer som enligt lag ska göra detta inom 14 dagar, men som ännu inte kunnat göra detta på grund av utestående fordringar hos sina underleverantörer. Det övergripande syftet är således att skapa möjligheter för researrangörerna att kunna betala skulderna till sina resenärer.

Kammarkollegiet konstaterar att förordningen visserligen innehåller regler som syftar till att säkerställa att lånen beräknas och beviljas utifrån faktiska skulder, men hänsyn ska också tas till researrangörernas dokumenterade utestående fordringar. Syftet förefaller vara att kunna fastställa ett lånebelopp som ska ge resenärerna sina pengar tillbaka, men som samtidigt inte överkompenserar arrangörerna. Förordningen synes utgå ifrån att arrangören ska lämna detaljerade uppgifter per resa.

Det är i huvudsak förslagens 9 § till 11 § som reglerar grunderna för när ett lån ska beviljas. Tillämpningen av dessa kan, beroende på hur man tolkar bestämmelserna, komma att kräva betydande insatser hos både researrangörerna och kollegiet. Den handläggning det innebär att hantera ansökningar med underlag som både specificerar skulder och fordringar för varje enskild resa kommer att bli både omfattande och tidskrävande. De lån som kommer att lånas ut totalt och till enskilda researrangörer kan dessutom uppgå till betydande belopp. Att våra beslut och utbetalningar präglas av god kontroll är därför av stor vikt. Samtidigt är det väl känt att researrangörerna har ett stort behov av skyndsam finansiering för att kunna fullgöra sina skyldigheter mot resenärerna. Branschens behov av

REMISSVAR

finansieringslösning, villkoren för att medge lån och vår kontroll måste därför balanseras noggrant. Kollegiet anser att det finns risk för att kraven i 9 och 11 §§ inte fullt ut möter lånets syfte och att de även bidrar till en ineffektiv långivning.

Kollegiet anser att kraven riskerar att medföra en för liten långivning i förhållande till resenärsskulder, då 11 § p 4. innebär en avgränsning för vilka typer av ekonomiska problem som kvalificerar för lån. Eftersom researrangörens eventuella rätt eller möjligheter att kräva sina leverantörer på ersättning bygger på civilrättsliga avtal kan det också bli svårt att med tillräcklig säkerhet fastställa relationen mellan utestående fordringar och skulder. Avtalen mellan arrangören och leverantören kanske inte alltid ger arrangören rätt till ersättning för utebliven tjänst och då finns ingen formell rätt för arrangören att kräva leverantören på ersättning. Konsekvensen blir att färre skulder kan läggas till grund för lånet. Kraven innebär dessutom en betydande kontroll i handläggningen och därmed risk för att tiden från ansökan till utbetalning blir längre. Kammarkollegiet anser därför att denna punkt ska utgå.

För att åstadkomma en effektiv handläggning bör istället lånesumman endast baseras på skulderna till resenärerna. Kollegiets uppfattning är att beslutsunderlaget på så sätt enklare skulle kunna dokumenteras och kontrolleras, vilket gör att handläggningstiden kan kortas, samt att ett minskat krav på relationen till de utestående fordringarna möjliggör fler återbetalningar till resenärer och minskad risk för fel eller oegentligheter i långivningen. Det vore även önskvärt att det i förordningen fastställs att kollegiet kan bestämma om att uppgifter kan lämnas under sanningsförsäkran eller motsvarande. Kollegiet bör sedan vid behov kunna kontrollera uppgifterna vid misstanke om felaktigheter eller genom stickprov.

Vi vill samtidigt framhålla att det kan finnas annan hänsyn som behöver tas när det gäller statsstöd och som vi på denna korta tid inte har haft möjlighet att utreda.

Kommentarer till respektive bestämmelse

3 § - Ett lån enligt denna förordning får beslutas i mån av tillgång på medel
Kammarkollegiet konstaterar att denna bestämmelse är starkt knuten till 13 § och 14 §, men också till 16 § p 2. som anger att kollegiet ska besluta att sätta ner lånebeloppet om tilldelade medel inte räcker. Detta antyder att kollegiet ska fatta två beslut. En sådan ordning kan förlänga handläggningstiden och vi förordar att bestämmelserna i 13 § och 14 § hänvisar till bestämmelsen 3 § och inkluderar proportionalitetsbestämmelsen från 16 §, så att Kammarkollegiet endast fattar ett beslut och att det ska inkludera tillgången på medel.

REMISSVAR

5 § - Uttryck i förordningen.

I 5 § p 1 förordningen om researrangörslån definieras researrangör och av 8 § framgår att sådan får söka lån. Enligt ordalydelsen kan lån inte sökas av återförsäljare av resor. Jämför med 4 kap. 1 § 2 st paketreselagen (2018:1217) där det framgår att även återförsäljare inom EES under vissa förutsättningar ansvarar på samma sätt som arrangören för fullföljande av resan. Det behöver tydliggöras om även återförsäljare ska omfattas av rätten att ansöka om lån och i så fall under vilka villkor.

5 § p 5. Definitionen av stora företag saknar bestämmelse om vid vilken tidpunkt bedömningen ska göras (jmf 13 § där det hänvisas till omsättning ett visst år, 2019). I praktiken kanske detta inte är något problem men med tanke på att det under pandemin kan ha skett förändringar i företagens storlek vore det bra med ett förtydligande vilken tidpunkt som avses.

Det saknas en definition av vem som är "resenär". Enligt paketreselagen finns definition av resenär i 1 kap 5 § p 1., om att en resenär är en fysisk person. Det bör i förordningen tydliggöras om det är denna definition som ska gälla eller om även resenär som är företag ska kunna ingå.

8 § - Enligt 8§ och hänvisning till 5§ får ett researrangörslån sökas av sådan näringsidkare som avses i Paketreselagen. Näringsidkaren kvalificerar sig, genom 9§, genom att ha skulder till resenärer i form av återbetalningskrav enligt 3 kap 9§ paketreselagen.

Kammarkollegiet konstaterar att det kan uppstå en situation där ansökningar inkommer från arrangörer som omfattas av paketreselagen, men som inte har fullgjort sina skyldigheter att ställa resegaranti. Det bör därför i förordningen framgå om lånet ska vara villkorat av att arrangören ska ha fullgjort sina skyldigheter enligt resegarantilagen under den period som lånet kan avse. Om det framgår av ansökan att arrangören inte har fullgjort sina skyldigheter kan Kammarkollegiet behöva vidta åtgärder (eller agera) enligt resegarantilagen.

9 § - En ansökan om researrangörslån ska innehålla de uppgifter som krävs för att bedöma om ett sådant lån kan beviljas. [...]

9 § 2 st. Av paragrafen framgår att Kammarkollegiet ska få bestämma att underlaget för ansökan ska ha granskats av revisor. Den kostnaden bör kunna finansieras av lånet och därmed ingå i låneansökan.

12 § - Ett researrangörslån får inte beviljas för en researrangör som [...]

Kravet i p 1. innebär att ekonomisk ställning per 2019-12-31 ska utvärderas. För bolag med räkenskapsår per 12-31 är detta relativt enkelt, men för företag som har annat räkenskapsår kommer det krävas att underlag framställs i särskild ordning för att vår granskning ska kunna göras. Av det skälet bör man överväga att istället ange ställning vid senaste bokslut men senast 2020-02.

Kammarkollegiet konstaterar också att en researrangör kan vara berättigad till lån utifrån de finansiella krav som ställs enligt bestämmelsen. Researrangörens ekonomiska situation har dock sannolikt försämrats under 2020, vilket inte tas hänsyn till i bestämmelsen. Det innebär att en researrangör som beviljas lån kan vara i insolvens. Risken för att researrangörer är nära konkurs torde därför ses som relativt hög. Det reser frågan om och hur förordningen kan säkerställa att beviljat lån faktiskt kommer resenärerna till handa? En möjlighet kan vara att införa en särskild bestämmelse om återrapporteringskrav och villkor gällande reglering av de skulder som researrangören tagit upp i ansökan.

Mot bakgrund av att risken för betalningssvårigheter och faktisk insolvens är stor för målgruppen bör man överväga hur Kammarkollegiet ska hantera sådana situationer. I förordning (2020:255) om statlig kreditgaranti för lån för bostadsbyggande och som ligger till grund för Boverkets kreditgaranti anges följande:

”8 § Boverket får helt eller delvis efterskänka statens regressfordran enligt 10 § förordningen (2011:211) om utlåning och garantier om

1. låntagaren är på obestånd eller annars saknar utmättningsbara tillgångar, och
2. Boverket bedömer att låntagaren inte kommer att kunna betala fordringen senare heller.

För statens fordringar enligt denna förordning ska inte 6 § förordningen (1993:1138) om hantering av statliga fordringar gälla för Boverket.”

Det bör därför övervägas om det ska finnas en bestämmelse om eftergift likt 8 § i förordningen om researrangörslån.

13 § - Ett researrangörslån får beviljas en researrangör med ett belopp som, tillsammans med den ränta som gäller för lånet, högst uppgår till 25 procent av researrangörens totala omsättning 2019.

Kammarkollegiet har tidigare redogjort för att lånet så långt möjligt ska baseras på skuldernas storlek. I det fall ingen ändring görs av 9 § och 11 § bör det tydligare framgå att lånet ska stå i proportion till de skulder som finns – inte enbart regleras utifrån omsättning, vilket inte heller torde vara dess syfte. Av det skälet kan

REMISSVAR

bestämmelsen kompletteras med ett tillägg om att lånet ”högst får uppgå till 25 procent av researrangörens totala omsättning 2019 om beloppen som ska återbetalas enligt 3 kap 9 § Paketreselagen uppgår till den nivå eller högre.”

13 §. Det framgår inte uttryckligen i förordningen att lån endast får ges för ett belopp som motsvarar det arrangören ännu inte fått tillbaka från leverantören. Av paragrafen framgår endast ett maxbelopp

16 § 2 st – Om tilldelade medel inte räcker för att bevilja lån till alla som är berättigade till lån enligt 11 §, ska Kammarkollegiet besluta att sätta ned lånebeloppet med samma procentsats för alla låneberättigade

Kammarkollegiet förordar att denna punkt utgår och inkluderas i 13 och 14 §§ enligt vår kommentar till 3 § ovan.

18 § - Ett avtal om researrangörslån ska innehålla villkor som innebär att researrangören ska [...]

Villkoret i 2 p om att betala tillbaka lånet i förtid om det helt eller delvis inte använts för återbetalning kommer vara svårt att kontrollera och bör övervägas tillsammans med de synpunkter vi lämnat gällande 9 § och 11 §.

19 § - Ett avtal om researrangörslån ska innehålla villkor som innebär att lånet får vara amorteringsfritt. [...]

I bestämmelsen stadgas att ett avtal om lån SKA innehålla villkor att lånet FÅR vara amorteringsfritt. Samtidigt SKA det amorteras i viss utsträckning (vartefter arrangören får in betalningar från leverantörerna). Skrivningen kan upplevas som motsägelsefull. De delar som avser återbetalningar från leverantörer bör övervägas tillsammans med de synpunkter vi lämnat gällande 9 § och 11 §.

22 §

Av paragrafen framgår att om inte något annat anges i avtal tillämpas 9-17 §§ i hanteringsförordningen. Kammarkollegiet noterar samtidigt att det följer av skrivningen i 22 § att kollegiet och arrangören ska kunna frångå hanteringsförordningen genom avtal.

Det behöver inte uttryckas specifikt att hanteringsförordningen är tillämplig. Förordningen SKA enligt 3 § tillämpas om inte något annat följer av lag eller förordning eller av ett särskilt beslut av regeringen. Kammarkollegiet anser att det mer noggrant behöver övervägas vilka delar i hanteringsförordningen som ska eller behöver vara tillämpliga för researrangörslånen och/eller vad som kan överlämnas till Kammarkollegiet att besluta.

Övrigt

I 9 § finns en bestämmelse om att Kammarkollegiet har rätt att bestämma att revisor ska granska underlag. Kollegiet ser att det i exempelvis 12 § finns behov av motsvarande bestämmelse. Kammarkollegiet föreslår därför att det ska finnas en särskild bestämmelse där kollegiet ges utrymme att begära att revisor har granskat underlag som ligger till grund för beslut om researrangörslån. Kammarkollegiet önskar även att det ska framgå att det ska vara en godkänd eller auktoriserad revisor samt att kostnaden för en sådan revisor kan ingå i låneansökan.

Detta beslut har fattats av Martin Sundelius, stf generaldirektör. I den slutliga handläggningen av ärendet har avdelningschef Ulrika Johansson, enhetschef Anette Bergholm, enhetschef Anette Schierbeck och verksjurist Tomas Gustavsson deltagit.

Föredragande har varit Fabian Österman.

Martin Sundelius
Stf Generaldirektör

Fabian Österman
Controller